

mjr Sławomir ZDUNEK

Zespół ds. Służby w Międzynarodowych Strukturach
Wojskowych

ZAANGAŻOWANIE SIŁ ZBROJNYCH RP W MIĘDZYNARODOWYCH STRUKTURACH WOJSKOWYCH

STRESZCZENIE

Od chwili wstąpienia w dniu 12 marca 1999 r. Polski do struktur Paktu Północnoatlantyckiego, żołnierze Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej biorą czynny udział w pracach poszczególnych dowództw i sztabów NATO oraz innych międzynarodowych struktur wojskowych.

W niniejszym artykule przedstawiono podstawy prawne oraz zasady wyznaczania (kierowania) żołnierzy SZ RP do służby poza granicami państwa. Dokonano również charakterystyki poszczególnych dowództw NATO, w których służą polscy żołnierze wraz z przyjętymi zasadami dowodzenia i kierowania z poziomu krajowego.

W końcowej części artykułu określono prawdopodobne perspektywy dalszego zaangażowania SZ RP w międzynarodowych strukturach wojskowych oraz ewentualnego zmniejszenia stopnia udziału w niektórych dowództwach.

Słowa kluczowe:

Struktury Dowodzenia NATO (NCS), Allied Command Operations (ACO), Allied Command Transformation (ACT), SHAPE, JFC, PNPW, PPW, NPŁ

WSTĘP

Zapisy Traktatu Północnoatlantyckiego stanowią, że dla skuteczniejszego osiągnięcia celów traktatu, strony, każda z osobna i wszystkie razem, poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną, będą utrzymywały i rozwijały swoją indywidualną i zbiorową zdolność do odparcia zbrojnej napaści¹.

¹ Art. 3 Traktatu Północnoatlantyckiego z dnia 4 kwietnia 1949 r.

Należy przez to rozumieć aktywny udział wszystkich państw sojuszu we wszystkich przedsięwzięciach zmierzających do zwiększenia ich bezpieczeństwa. Jednym z tych przedsięwzięć (elementów) jest aktywne osobowe zaangażowanie w strukturach dowodzenia NATO oraz innych międzynarodowych strukturach wojskowych.

Strona Polska, od samego początku wymiennie jest uwzględniana przy podziale stanowisk podczas kolejnych przeglądów struktur dowodzenia NATO. Obecnie żołnierze polscy służą we wszystkich dowództwach strategicznych i operacyjnych NATO na terenie Stanów Zjednoczonych oraz Europy na stanowiskach generalskich, tzw. „flagowych”, oficerskich w sztabach i centrach dowodzenia oraz podoficerskich w sztabach i jednostkach zabezpieczenia.

Ze względu na niejawną charakter, w artykule pominięto dane liczbowe, które charakteryzują wprost ilościowego zaangażowania SZ RP w poszczególnych dowództwach, instytucjach i centrach dowodzenia.

PODSTAWY PRAWNE ORAZ ZASADY WYZNACZANIA (KIEROWANIA) ŻOŁNIERZY SZ RP DO SŁUŻBY POZA GRANICAMI PAŃSTWA

Odnosząc się do problematyki pełnienia służby poza granicami państwa należy rozróżnić w tym miejscu dwa zasadnicze terminy:

- skierowanie do wykonywania zadań poza granicami państwa;
- oraz wyznaczenie do pełnienia służby wojskowej poza granicami państwa.

Termin skierowanie do pełnienia służby poza granicami państwa odnosi się do tych żołnierzy, którzy będąc za granicą zachowują stanowiska w kraju. Dotyczy to żołnierzy realizujących zadania w polskich kontyngentach wojskowych oraz misjach obserwacyjnych organizacji międzynarodowych. Do wykonywania tych zadań kieruje Szef Sztabu Generalnego WP.

Natomiast termin wyznaczenie do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, określa sytuację, w której żołnierz wyznaczony na konkretne stanowisko za granicą zwalnia stanowisko dotychczas zajmowane w kraju. W odróżnieniu od skierowanego, żołnierz wyznaczony może np. przebywać poza granicami państwa z rodziną, a w przypadku posiadania dzieci w wieku szkolnym ma stworzone warunki do ich kształcenia w miejscu pełnienia służby.

Zgodnie z zapisami ustawy pragmatycznej, decyzje personalne dotyczące wyznaczenia na stanowiska za granicą wydaje Minister Obrony Narodowej od stopnia etatowego pułkownika wzwyż, a Dyrektor Departamentu Kadr na pozostałe stanowiska służbowe.

Podstawowymi aktami prawnymi normującymi tok służby poza granicami państwa są:

- Ustawa z dnia 11 września 2003r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 marca 2015 r. w sprawie pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa;
- Rozporządzenie MON z dnia 5 marca 2010 r. w sprawie należności pieniężnych żołnierzy zawodowych pełniących służbę poza granicami państwa;
- Wytoczne Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 7 listopada 2011 roku w sprawie przygotowania żołnierzy zawodowych do służby w strukturach organizacji międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych i polskich przedstawicielstwach wojskowych oraz ich zagospodarowania po zakończeniu służby poza granicami państwa.

Organem wykonawczym i koordynującym całość zagadnień związanych ze służbą żołnierzy SZ RP poza granicami państwa (w ramach wyznaczenia na stanowisko służbowe) jest Zespół ds. Służby w Międzynarodowych Strukturach Wojskowych² (ZdsSwMSW). Jest to samodzielny organ, który jednak ze względu na specyfikę wykonywanych zadań podlega Szefowi Zarządu Organizacji i Uzuppełnień – P1 SG WP, choć nie znajduje się w jego strukturze. Do głównych zadań ZdsSwMSW należy:

- analizowanie zmian zachodzących w strukturach organizacji międzynarodowych i międzynarodowych organizacjach wojskowych pod kątem ich wpływu na poziom zaangażowania Sił Zbrojnych RP w obsadę stanowisk poza granicami państwa,
- nabór i kwalifikowanie kandydatów do obsady stanowisk służbowych w strukturach międzynarodowych oraz koordynowanie procesu zagospodarowania żołnierzy na stanowiskach służbowych w kraju po zakończeniu służby poza granicami państwa,
- obsługa administracyjno-kadrowa żołnierzy w okresie pełnienia służby na stanowiskach w strukturach międzynarodowych w kraju i poza granicami państwa.

² Decyzja Nr 28/Org./P1 Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 kwietnia 2008 roku.

ZAANGAŻOWANIE ŻOŁNIERZY SZ RP W MIĘDZYNARODOWYCH STRUKTURACH WOJSKOWYCH

Polscy żołnierze pełnią służbę poza granicami państwa (w ramach wyznaczenia) na stanowiskach:

- w strukturach dowodzenia NATO – NATO Command Structure (NCS);
- w pozostałych strukturach NATO i UE;
- polskich przedstawicielstwach wojskowych przy NATO i UE.

Sojusznicze Dowództwo ds. Operacji (Allied Command Operations)

ACO jest jednym z dwóch dowództw strategicznych w wojskowej strukturze dowodzenia NATO, którą stanowi:

- Naczelne Dowództwo Sojuszniczych Sił w Europie – SHAPE w Mons;
- dwa Sojusznicze Dowództwa Sił Połączonych w Brunssum i Neapolu;
- Sojusznicze Dowództwo Sił Morskich w Northwood;
- Dowództwo Sił Lądowych w Izmirze.

Dowodzenie operacjami powietrznymi odbywa się za pośrednictwem Sojuszniczego Dowództwa Sił Powietrznych z podległymi centrami dowodzenia operacjami powietrznymi (CAOC) i mobilnym centrum dowodzenia operacjami powietrznymi (DACCC). W skład struktury dowodzenia NATO wchodzi również Grupa Łączności NATO odpowiedzialna m.in. za zapewnienie mobilnych systemów łączności i informatyki w rejonach działania Sojuszu.

Zadaniem głównym ACO jest planowanie i realizacja wszystkich działań operacyjnych Sojuszu. Na czele dowództwa stoi Naczelny Dowódca Sojuszniczych Sił w Europie (SACEUR), który wykonuje swoje obowiązki z SHAPE.

SHAPE jest odpowiedzialne m.in. za przygotowanie, planowanie i prowadzenie operacji wojskowych NATO, a także innych misji mających na celu osiągnięcie strategicznych założeń przyjętych przez Sojusz. Powyższe działania kontrybuują do odstraszania agresji wrogich krajów, zachowania pokoju, bezpieczeństwa i integralności terytorialnej Sojuszu.

Polskie Narodowe Przedstawicielstwo Wojskowe przy SHAPE

Początki działalności polskich oficerów w Naczelnym Dowództwie Sojuszniczych Sił w Europie (SHAPE) sięgają roku 1994, kiedy to decyzją

z 11 stycznia tegoż roku ówcześni członkowie NATO wystosowali zaproszenie do krajów leżących na wschód do wzajemnej współpracy w ramach programu Partnerstwo dla Pokoju. Rezultatem tej decyzji było utworzenie na terenie SHAPE nowej polskiej instytucji wojskowej poza granicami kraju – Zespołu Partnerstwa dla Pokoju – Partnership Coordination Cell. Kolejnym kamieniem milowym w relacjach Polska – NATO było oficjalne zaproszenie Polski, Czech i Węgier do Sojuszu Północnoatlantyckiego wystosowane na szczycie NATO w Madrycie w 1997 roku.

W następstwie podpisania w dniu 12 marca 1999 roku Traktatu Waszyngtońskiego stanowiącego nasze formalne członkostwo w Sojuszu, w dniu 1 maja 1999 roku powołano do życia Polskie Narodowe Przedstawicielstwo Wojskowe przy SHAPE³.

Polskie Narodowe Przedstawicielstwo Wojskowe przy Naczelnym Dowództwie Sojuszniczych Sił w Europie (SHAPE) jest jednostką organizacyjną, podległą Ministrowi Obrony Narodowej, bezpośrednio podporządkowaną Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Działalnością PNPW kieruje Polski Narodowy Przedstawiciel Wojskowy.

Do głównych zadań realizowanych przez PNPW należy koordynowanie przedsięwzięć w relacji Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej – SHAPE, prezentowanie oficjalnego stanowiska Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego w zakresie użycia Sił Zbrojnych NATO na rzecz wzmacniania bezpieczeństwa RP w sytuacjach kryzysowych oraz udziału Sił Zbrojnych RP w operacjach prowadzonych przez NATO, opracowywanie analiz, ocen i opinii dla Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego w zakresie zadań i procesów planistycznych realizowanych przez SHAPE, a także negocjowanie stanowisk w dowództwach sojuszniczych podległych SHAPE oraz innych strukturach NATO dyslokowanych w Mons.

PNPW współpracuje z narodowymi przedstawicielstwami wojskowymi innych państw akredytowanymi przy NATO w celu pełnego uwzględnienia polskiego interesu narodowego w działaniach na arenie międzynarodowej ponadto uczestniczy w ćwiczeniach wojskowych, konferencjach, naradach i warsztatach roboczych organizowanych przez SHAPE, zgodnie z wytycznymi Szefa Sztabu Generalnego WP.

**Sojusznicze Dowództwo Sił Połączonych
Brunssum, Holandia i Sojusznicze Dowództwo
Sił Połączonych Neapol, Włochy**

Sojusznicze Dowództwa Sił Połączonych Brunssum i Neapol są odpowiedzialne za wszechstronne planowanie i prowadzenie operacji, utrzymywa-

³ Zarządzenie nr 30/Org. Ministra Obrony Narodowej z 25 marca 1999 roku.

nie gotowości do przesunięcia z ich miejsc stałej dyslokacji (MSD) w rejon kryzysu, do prowadzenia jednej dużej operacji połączonej przez okres do 1 roku jako Deployed Joint HQ (DJ HQ) zgodnie z dyrektywami SHAPE. Ponadto, zapewniają wsparcie dla prowadzonych długoterminowo operacji NATO. Jeśli jest to operacyjnie uzasadnione mogą uzupełniać swoim stanem osobowym pionierzy funkcjonalne w strukturach kryzysowych NATO (wg potrzeb określonych przez SHAPE). Opracowują w koordynacji z Dowództwem Transformacji NATO i wspierając SHAPE dyrektywy oraz procedury dotyczące operacji NATO. Ponadto, zgodnie z planami uczestniczą i prowadzą ćwiczenia oraz treningi z innymi dowództwami NATO, a także przy udziale wydzielonych sił narodowych krajów sojuszu. Powyższe dowództwa wspierają operacyjną współpracę z krajami PfP.

Dowództwo Sił Lądowych - LC HQ Izmir, Turcja

W nowej strukturze dowodzenia NATO, Dowództwo Sił Lądowych w Izmirze zapewnia wkład do planowania operacyjnego pod kątem operacji lądowych. Może być obciążone zadaniem wydzielenia elementu dowódczego dla komponentu lądowego użytego do prowadzenia dużej operacji lądowej, wypełniając poziom ambicji Sojuszu.

Ponadto Dowództwo jest odpowiedzialne za nadzór nad oceną i certyfikacją dowództw komponentów lądowych z NATO Forces Structures (NFS). Wspiera prowadzone treningi i ćwiczenia dowództw wchodzących w skład NFS.

Sojusznicze Dowództwo Sił Morskich - HQ MC Northwood, Wielka Brytania

Jest odpowiedzialne za przygotowanie i prowadzenie operacji morskich Sojuszu z miejsca swojej stałej dyslokacji (MSD). Dowództwo wspiera działania operacyjne Sojuszniczych Dowództw Sił Połączonych. Pełni funkcję doradczą dla SHAPE w zakresie użycia sił morskich w operacjach prowadzonych przez Sojusz. Zapewnia wsparcie operacyjne dla ekspedycyjnych sił morskich. Uczestniczy i prowadzi treningi i ćwiczenia NATO o charakterze morskim.

Sojusznicze Dowództwo Sił Powietrznych - HQ AC Ramstein, Niemcy

Jest odpowiedzialne za zdolność operacyjną struktur sił powietrznych sojuszu. Planuje i prowadzi operacje powietrzne, a także misje włączając obronę przeciwlotniczą i przeciwrakietową. Zapewnia trzon Połączonego Komponentu Sił Powietrznych (JFAC) dla dużych i małych operacji połączonych.

Odpowiada za standaryzację i certyfikację zadeklarowanych do struktur JFAC jednostek szczebla taktycznego.

**Centrum Dowodzenia Operacjami Powietrznymi
- CAOC Uedem, Niemcy**

Misją Centrum Dowodzenia Operacjami Powietrznymi jest planowanie, koordynowanie, nadzór, ocena i meldowanie dotyczące prowadzonych operacji powietrznych w czasie pokoju, kryzysu i konfliktu zgodnie z dyrektywami Sojuszniczego Dowództwa Sił Powietrznych w Ramstein. Centrum Dowodzenia Operacjami Powietrznymi Uedem stanowi narzędzie dla Dowódcy Sojuszniczego Dowództwa Sił Powietrznych Ramstein do zarządzania w rzeczywistym czasie dostępnymi siłami powietrznymi.

Przemieszczalne Centrum Dowodzenia Sił Powietrznych - DACCC Poggio Renatico, Włochy

Zadaniem Przemieszczalnego Centrum Dowodzenia Sił Powietrznych jest zapewnienie właściwego przygotowania DARS (Deployable Air Control Centre, Recognised Air Picture Production Centre and Sensor Fusion Post) i DAOC (Deployable Air Operations Centre) do swoich zadań operacyjnych.

Grupa Łączności NATO - NATO CIS Group Mons, Belgia

Grupa Łączności NATO jest odpowiedzialna za planowanie i zabezpieczenie systemów łączności i informatyki dla operacji i ćwiczeń prowadzonych przez Sojusz.

**Dowództwo Operacji Sił Specjalnych NATO
- NSHQ Mons, Belgia**

Do zasadniczych zadań NSHQ należy doradzanie Dowódcy Sojusznicznych Sił w Europie (SACEUR) w sprawach sił specjalnych, koordynowanie i synchronizacja udziału Wojsk Specjalnych w operacjach NATO.

Dowództwo Eurokorpusu Strasburg, Francja

Eurokorpus jest związkiem taktyczno-operacyjnym szybkiego reagowania z siedzibą w Strasburgu. Został powołany do życia przez Niemcy i Francję 22 maja 1992 r. W 1993 r. do struktur Eurokorpusu dołączyła Belgia, w 1994 r. Hiszpania oraz Luxemburg w 1996 r. Państwa te wraz z Francją

i Niemcami stały się tzw. państwami ramowymi, które wspólnie decydują o zadaniach, strukturze i rozwoju tej formacji.

W kolejnych latach w struktury dowództwa przyjęto w charakterze tzw. „sending nations” Polskę, Austrię, Grecję i Turcję. Wydzielają one siły i środki do obsady dowództwa i sztabu oraz elementów je zabezpieczających, które znajdują się w Strasburgu, a także jednostki wojskowe, stacjonujące w miejscach stałych dyslokacji i znajdujące się w normalnych warunkach pod dowództwem narodowym.

Głównymi celami tej międzynarodowej jednostki jest udział w operacjach kryzysowych, humanitarnych, ratunkowych oraz utrzymywania i wymuszenia pokoju. Eurokorpus posiada również zdolność prowadzenia operacji i działań w ramach art. 5 Paktu Północnoatlantyckiego.

Pierwotnie Polska od 01.01.2016 r. miała stać się państwem ramowym i uzyskać prawo współdecydowania o przyszłych zadaniach i strukturze dowództwa i sztabu korpusu. Jednak decyzją MON plany te zostały zrewidowane, o czym w dalszej części artykułu.

1 Skrzydło Ciężkiego Transportu Lotniczego - 1st HAW Papa, Węgry

Skrzydło Ciężkiego Lotnictwa Transportowego w Bazie Lotniczej Pápa na Węgrzech powołane zostało na mocy porozumienia 12 państw w 2008 roku do realizacji własnych celów logistycznych oraz na potrzeby NATO, Unii Europejskiej i ONZ, a także wykorzystywania przy udzielaniu pomocy humanitarnej, zapewniając transport lotniczy dla sprzętu oraz personelu medycznego.

Kwatera Naczelnego Dowódcy Transformacji Norfolk, USA

Sojusznicze Dowództwo Transformacji (Allied Command Transformation – ACT) jest jednym z dwóch Strategicznych Dowództw NATO. ACT promuje i przewodzi wielu inicjatywom ukierunkowanym na transformację wojskowej struktury NATO, jego sił zbrojnych, zdolności i doktryn. Do głównych obszarów odpowiedzialności ACT należy edukacja, szkolenie i ćwiczenia, oraz prowadzenie eksperymentów dla oceny nowych koncepcji, a także promocja interoperacyjności w ramach NATO.

Kwatera Główna Naczelnego Dowódcy Transformacyjnego (Headquarters Supreme Allied Commander Transformation – HQ SACT) znajduje się w Norfolk, w stanie Wirginia (USA) i jest jedynym stałym dowództwem NATO poza Europą, a także jedynym dowództwem NATO w Ameryce Północnej. ACT kieruje działalnością podległych mu dowództw: Połączonego Centrum Przygotowania Bojowego (Joint Warfare Centre – JWC) w Norwegii, Centrum Szkole-

nia Sił Połączonych (Joint Force Training Centre – JFTC) w Polsce oraz Połączonego Centrum Analiz i Zbierania Doświadczeń (Joint Analysis and Lessons Learned Centre – JALLC) w Portugalii.

Narodowe Przedstawicielstwo Łącznikowe przy Sojuszniczym Dowództwie Transformacji

Narodowe Przedstawicielstwo Łącznikowe przy Sojuszniczym Dowództwie Transformacyjnym mieści się w Norfolk, w stanie Wirginia (USA). Jest jednostką organizacyjną podległą Ministrowi Obrony Narodowej, bezpośrednio podporządkowaną Szefowi Sztabu Generalnego WP.

Przedstawicielstwo jest organem łącznikowym pomiędzy Szefem Sztabu Generalnego WP, a Sojuszniczym Dowództwem Transformacji (ACT) oraz Dyrektoriatem Rozwoju Sił Połączonych J-7 Sztabu Połączonego SZ USA (US JS J7) zapewniającym współpracę w zakresie problematyki pozostającej w kompetencjach tych dowództw.

W strukturze Przedstawicielstwa znajduje się ponadto tzw. Element Europejski, właściwy w zakresie koordynacji przedsięwzięć w obszarze planowania obronnego pomiędzy ACT, w tym Europejskim Elementem ACT Staff Element Europe (SEE) w Mons (Belgia) a Sztabem Generalnym WP i jednostkami (komórkami) organizacyjnymi resortu obrony narodowej.

Połączone Centrum Analiz i Zbierania Doświadczeń – JALLC Monsanto, Portugalia

Zasadniczą rolą Połączonego Centrum Analiz i Zbierania Doświadczeń (Joint Analysis and Lessons Learned Centre) jest wzmocnienie procesu stałego doskonalenia koncepcji, doktryn i zdolności w ramach NATO poprzez proces transformacji bazując na doświadczeniach zebranych w toku operacji, szkoleń, ćwiczeń i eksperymentów. W związku z tym JALLC bezpośrednio uczestniczy w doskonaleniu operacji, identyfikując deficyty w zdolnościach, dostarczając odpowiednich, aktualnych i użytecznych wyników prowadzonych analiz.

Połączone Centrum Przygotowania Bojowego – JWC Stavanger, Norwegia

Głównym zadaniem Połączonego Centrum Przygotowania Bojowego (Joint Warfare Centre) jest szkolenie sił zbrojnych NATO na szczeblu operacyjnym dla zapewnienia ich interoperacyjności i pełnej integracji. W szczególności, jego zasadniczą misją jest szkolenie elementów dowództw Sił Odpowiedzi NATO. JWC stara się również doskonalić interoperacyjność i zdolności NATO wspierając rozwój połączonego procesu eksperymentowania, analiz i opraco-

wania doktryn. JWC wspiera wysiłki ACT dotyczące użycia nowych technologii oraz modelowania symulacji.

**Centrum Szkolenia Sił Połączonych Organizacji
Traktatu Północnoatlantyckiego - JFTC Byd-
goszcz, Polska**

Centrum Szkolenia Sił Połączonych (Joint Force Training Centre) koncentruje się na połączonym szkoleniu sił zbrojnych NATO na szczeblu taktycznym. Centrum dostarcza wsparcie i ekspertyzy w dziedzinie szkolenia sił zbrojnych Sojuszu oraz państw partnerskich. Priorytetem dla JFTC jest zapewnienie dowódcom Sił Odpowiedzi NATO pomocy w zakresie osiągnięcia wysokiego poziomu interoperacyjności, elastyczności i wszechstronnego szkolenia dla podległych sił ukierunkowanych na pełną gotowość bojową wraz z rozpoczęciem odpowiedniego cyklu służby.

**Centrum Doskonalenia Współpracy Cywilno-
Wojskowej - CCOE Haga, Holandia**

Centrum Doskonalenia Współpracy Cywilno-Wojskowej (Civil-Military Cooperation Centre of Excellence) jest podmiotem finansowanym ze środków wielonarodowych oferującym wiedzę oraz doświadczenie na rzecz Sojuszu, w szczególności w zakresie wspierania transformacji. Stwarza ono możliwości w zakresie usprawnienia edukacji i szkolenia, poprawy interoperacyjności oraz zdolności, wspierania opracowania doktryn i/lub testowania i zatwierdzania koncepcji poprzez eksperymentowanie. CCOE nie jest częścią struktury dowodzenia NATO, ale stanowi część szerszych ram wspierania NATO Command Structure (NCS).

**Międzynarodowy Sztab Wojskowy
- IMS Bruksela, Belgia**

Międzynarodowy Sztab Wojskowy (International Military Staff) jest organem wykonawczym Komitetu Wojskowego NATO.

Jest on odpowiedzialny za przygotowanie ocen i raportów na temat wszystkich spraw wojskowych NATO, które stanowią podstawę dyskusji i decyzji Komitetu Wojskowego. IMS zapewnia wprowadzanie i realizowanie przez właściwe organy wojskowe NATO decyzji podjętych przez Radę Północnoatlantycką i Komitet Wojskowy.

Polskie Przedstawicielstwo Wojskowe przy Komitetach Wojskowych NATO i UE

Polskie Przedstawicielstwo Wojskowe przy Komitetach Wojskowych NATO i UE (PPW) jest komórką łącznikową pomiędzy Szefem Sztabu Generalnego WP, Dowództwami Rodzajów Sił Zbrojnych RP a Komitetami Wojskowymi NATO i UE wraz z podporządkowanymi im strukturami.

Działalność PPW koncentruje się na militarnych aspektach bezpieczeństwa międzynarodowego na obszarze euroatlantyckim oraz współpracy wojskowej między sojusznikami. Ponadto istotnymi zadaniami pozostają: promowanie w ramach Sojuszu naszego kraju oraz pełne uwzględnienie polskiego interesu narodowego w pracach poszczególnych komitetów, dowództw i agencji. Realizując te zadania PPW ściśle współpracuje z przedstawicielstwami wojskowymi innych państw oraz PNPW przy SHAPE.

Sztab Wojskowy Unii Europejskiej - EUMS Bruksela, Belgia

Sztab Wojskowy Unii Europejskiej (European Union Military Staff) jest częścią struktur zarządzania kryzysowego Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Podlega Wysokiej Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych Polityki Bezpieczeństwa. Realizuje także zadania nałożone na Sztab przez Komitet Wojskowy Unii Europejskiej.

Jako ważna część wielowymiarowych i zintegrowanych działań Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych w wymiarze polityki bezpieczeństwa i obrony oraz reagowania kryzysowego (Comprehensive Approach), Sztab Wojskowy Unii Europejskiej koordynuje wykorzystanie przez Unię instrumentów militarnych. Szczególne znaczenie ma jego wsparcie dla operacji wojskowych i cywilnych oraz rozbudowa zdolności militarnych w Unii Europejskiej. Do głównych zadań Sztabu Wojskowego należą, więc: wsparcie informacyjne działań z zakresu zarządzania kryzysowego, planowanie strategiczne, rozwój systemów teleinformatycznych i łączności, opracowywanie oraz uaktualnianie dokumentów normatywnych i dyrektywnych, wsparcie dla projektów szkoleniowych oraz rozwój współpracy z partnerami zagranicznymi i organizacjami międzynarodowymi.

NATO Defence College Rzym, Włochy

Do głównych zadań Akademii Obrony NATO należy analiza środowiskowa bezpieczeństwa NATO oraz identyfikacja głównych kierunków transformacji wojskowej sojuszu.

**SYSTEM NARODOWEGO DOWODZENIA (KIEROWANIA) ŻOŁNIERZAMI
W MIĘDZYNARODOWYCH STRUKTURACH WOJSKOWYCH
ZA GRANICĄ I W KRAJU**

Ustawowe zadania reprezentowania Sił Zbrojnych RP na arenie międzynarodowej Szef Sztabu Generalnego WP realizuje poprzez udział w posiedzeniach Komitetów Wojskowych NATO i UE w formule Szefów Sztabów.

W realizacji obecności Sił Zbrojnych w strukturach międzynarodowych szczególnie ważną rolę odgrywają Polskie Przedstawicielstwa Wojskowe przy KW NATO i UE, przy SHAPE i HQ SACT.

Nasi Przedstawiciele Wojskowi reprezentują w działalności bieżącej Szefa Sztabu Generalnego WP przed Przewodniczącymi Komitetów Wojskowych NATO i UE oraz Dowódcami Strategicznymi NATO (SACEUR i SACT). Powyższe wynika z faktu, iż najwyższą władzą wojskową w NATO i Unii Europejskiej są Komitety Wojskowe, które tworzą Szefowie Obrony/Szefowie Sztabów Generalnych państw członkowskich.

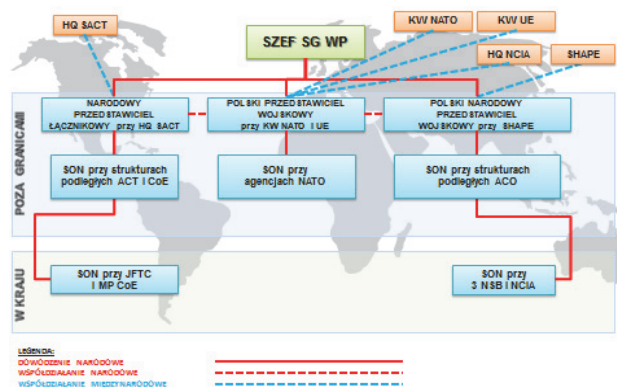
Na rysunku 1. przedstawiono obecnie funkcjonujący system dowodzenia żołnierzami w strukturach międzynarodowych za granicą i w kraju, będących w podporządkowaniu Szefa Sztabu Generalnego WP, wyszczególniając relacje: dowodzenia narodowego, współdziałania narodowego i współdziałania międzynarodowego (oznaczonych jak w legendzie).

Wszyscy żołnierze poza granicami państwa w systemie dowodzenia narodowego podlegają Szefowi Sztabu Generalnego WP poprzez przedstawicieli wojskowych przy KW NATO i UE, SHAPE i HQ SACT oraz podporządkowanym im Starszemu Oficerom Narodowym (SON) przy poszczególnych strukturach międzynarodowych.

Przedstawiciele wojskowi współdziałają ze sobą (m.in. wymieniając się informacją przesyłając wzajemnie meldunki tygodniowe i okresowe, które składają Szefowi SG WP).

Należy zaznaczyć, że przedstawiciele wojskowi, którzy są reprezentantami Szefa Sztabu Generalnego WP, współpracują z głównymi organami dowodzenia i kierowania NATO i UE.

Funkcjonujący system dowodzenia personelem polskim poprzez Polskich Przedstawicieli Wojskowych, umożliwia Szefowi Sztabu Generalnego WP szybkie i skoordynowane reagowanie na oczekiwania generowane przez Radę Północnoatlantycką, KW NATO, KW Unii Europejskiej czy dowódców strategicznych Sojuszu.

Rys. 1. System narodowego dowodzenia (kierowania) żołnierzami w międzynarodowych strukturach wojskowych za granicą i w kraju

źródło: Dokumentacja robocza ZdsSwMSW

PERSPEKTYWY DALSZEGO ZAANGAŻOWANIA SZ RP W MIĘDZYNARODOWYCH STRUKTURACH WOJSKOWYCH

Stopień zaangażowania SZ RP w międzynarodowych strukturach wojskowych nie jest wartością stałą i podlega ciągłym zmianom. Podyktowane jest to dynamiką sytuacji geopolitycznej i adekwatną do zaistniałej sytuacji postawą sojuszu przyjętą na szczytach NATO. Najbliższe perspektywy większego zaangażowania SZ RP będą wynikały z przyjętej przez sojusz na szczycie NATO strategii odstraszania, która jest reakcją na rosnące zagrożenie militarne ze strony Rosji.

W dniu 8-9 listopada 2017 r. podczas spotkania ministrów obrony państw NATO w Brukseli podjęto decyzję o utworzeniu dwóch nowych dowództw. Głównym zadaniem pierwszego z planowanych dowództw (centrów dowodzenia) NATO będzie zapewnienie bezpieczeństwa morskim liniom komunikacyjnym i dokonanie szybszego i sprawniejszego przerzutu wojsk między Ameryką Północną a Europą. Drugie dowództwo ma usprawnić ruch wojsk w całej Europie i wzmocnić funkcje logistyczne w NATO⁴.

Z pewnością należy liczyć się z tym, że wraz z powstaniem ww. dowództw strona polska będzie zainteresowana pozyskaniem kilku stanowisk w obydwu wspomnianych strukturach.

⁴ www.rferl.org/a/nato-defense-ministers-afghanistan-command-structure-stoltenber.

Innym kierunkiem spodziewanego zaangażowania SZ RP będzie NATO Strategic Direction – South HUB (NSD-S HUB) na tzw. flance południowej. Głównym zadaniem tej nowotworzonej struktury w Neapolu będzie monitorowanie sytuacji polityczno-militarnej w basenie Morza Śródziemnego, wnikliwa jej analiza oraz przygotowanie propozycji ewentualnej reakcji dla dowództwa NATO.

W tym przypadku, perspektywa polskiego zaangażowania jest efektem tzw. zasady wzajemności, czyli odpowiedź na skierowanie przez stronę włoską oficerów do Dowództwa Wielonarodowej Dywizji Północny-Wschód w Elblągu.

Oprócz przedstawionych przykładów spodziewanego zwiększenia zaangażowania się SZ RP w międzynarodowych strukturach wojskowych, w najbliższych 3-4 latach zostanie zredukowany wkład polski w dowództwie Eurokorpusu (EC) w Strasbourgu. Strona polska zrezygnowała z ubiegania się o status państwa ramowego w tym dowództwie.

Jak podało Centrum Operacyjne MON, decyzja ta spowodowana jest:

- koniecznością redukcji naszego zaangażowania w EC w związku ze zwiększeniem obciążeń dla Sił Zbrojnych wynikających z realizacji postanowień szczytów NATO w Newport i Warszawie, w tym wzmacnianiem flanki wschodniej NATO w kontekście obrony kolektywnej;
- zmianą charakteru aktywności Eurokorpusu, który zamierza osłabić rolę EC w odniesieniu do realizacji zadań w ramach NATO, w tym zwłaszcza obrony kolektywnej;
- zbyt znaczącym zaangażowaniem i przeznaczeniem zbyt wielu zasobów w stosunku do innych państw ubiegających się o status państwa ramowego, co wielokrotnie podkreślała strona polska⁵.

PODSUMOWANIE

Począwszy od zaproszenia Polski w ramach programu „Partnerstwo dla pokoju”, poprzez oficjalne wstąpienie do NATO, Siły Zbrojne RP stale są zaangażowane w międzynarodowych w strukturach wojskowych. Wynika to oczywiście z przyjętych wraz z wstąpieniem do Sojuszu zobowiązań, jak i stale zmieniającej się sytuacji geopolitycznej wzdłuż granic zewnętrznych sojuszu.

Ciągła ewolucja zagrożeń militarnych i terrorystycznych zmusza państwa NATO do poszukiwania nowych rozwiązań systemowych, ulepszania i modyfikowania struktur dowodzenia oraz angażowania coraz to nowocześniejszych środków pola walki.

⁵ <http://www.mon.gov.pl/aktualnosc/artukul/najnowsze/komunikat-mon-s2017-03-28/>

Wszystkie te zmiany muszą się odbywać przy pełnej aprobacie wszystkich państw członkowskich sojuszu oraz ich znacznym zaangażowaniu osobowym w strukturach dowodzenia.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Decyzja Nr 28/Org./P1 Ministra Obrony Narodowej z dnia 25 kwietnia 2008 roku.
- [2] Rozporządzenie MON z dnia 05 marca 2010 r. w sprawie należności pieniężnych żołnierzy zawodowych pełniących służbę poza granicami państwa.
- [3] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 marca 2015 r. w sprawie pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa.
- [4] Traktat Północnoatlantycki z dnia 4 kwietnia 1949 r.
- [5] Ustawa z dnia 11 września 2003r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.
- [6] Wytyczne Szefa Sztabu Generalnego WP z dnia 7 listopada 2011 roku w sprawie przygotowania żołnierzy zawodowych do służby w strukturach organizacji międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych i polskich przedstawicielstwach wojskowych oraz ich zagospodarowania po zakończeniu służby poza granicami państwa.
- [7] Zarządzenie nr 30/Org. Ministra Obrony Narodowej z 25 marca 1999 roku.
- [8] <https://www.rferl.org>.
- [9] <https://www.rferl.org>.

COMMITMENT OF THE ARMED FORCES OF THE REPUBLIC OF POLAND TO THE INTERNA- TIONAL MILITARY STRUCTURES

ABSTRACT

Since the accession of Poland on 12 March 1999 to the structures of the North Atlantic Treaty Organization, soldiers of the Armed Forces of the Republic of

Poland take an active part in the work of the various NATO commandos and staff and other international military structures.

This article outlines the legal bases and principles of designation (directing) Polish Army soldiers to serve abroad. The character of the individual NATO commands was also fulfilled, in which Polish soldiers were served, together with command and control principles from the national level.

The final part of the paper outlines the likely prospects for further engagement of the Polish Armed Forces in international military structures and possibly reducing the level of participation in some commands.

Key words:

NATO Command structures (NCS), Allied Command Operations (ACO), Allied Command Transformation (ACT), SHAPE, Joint Force Command